

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

ไกรสิทธิ์ ดันติศิรินทร์. "บทบาทของถั่วเหลืองต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน." วารสารสุขภาพ (มิถุนายน 2524) : 17-22.

เกรียงศักดิ์ อุทโยธธา. "โครงการอาหารกลางวันล้มเหลวจริงหรือ?" สารพัฒนาหลักสูตร (มกราคม 2528) : 59 - 64.

คณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน: รายงานการประเมินโครงการการจัดอาหารกลางวัน พ.ศ. 2525. กรุงเทพมหานคร : กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา, 2526.

_____. สำนักงาน. คู่มือการจัดกิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน. กรุงเทพมหานคร รุ่งเรืองสารสำนักพิมพ์, 2527.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน: แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2527). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พัฒนศึกษา, 2524.

คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักข่าวพานิชย์, 2524.

คณะอนุกรรมการวางแผนพัฒนาการสาธารณสุข, สำนักงาน, กระทรวงสาธารณสุข. แผนพัฒนาสาธารณสุขตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. พ.ศ. 2525-2529. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักข่าวพานิชย์, 2524.

เฉลิม บุญธรรม เจริญ. "บรรยายพิเศษเกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวัน." วารสารประชาศึกษา 34 (กันยายน 2527) : 26.

ชวลิต พุทธวงศ์. "โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน เพื่อพัฒนาสุขภาพและสุขนิสัยของเด็ก." วารสารสุขศึกษา พลศึกษาและสันทนาการ. 10 (มกราคม 2528) : 51 - 53.

- ชัยณรงค์ สุวรรณสาร. "ความจริงที่คาดไม่ถึง." วารสารประชาศึกษา. 34 (กันยายน 2527) : 15 - 16.
- ทวีร์สมิ์ ธนาคม. "คำมั่นของหัวหน้าหมวดในโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถม." วารสารคทเศรษฐศาสตร์ 20 (สิงหาคม 2519) : 62 - 66.
- _____.โครงการอาหารกลางวันปี 2520. วารสารคทเศรษฐศาสตร์ 21 (ธันวาคม 2520) : 176).
- ประคอง กรรณสุด. สถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์, กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์และทำปก เจริญผล, 2525.
- ยงยุทธ ดลกุล "ตอบปัญหาเรื่องการเงินโครงการอาหารกลางวัน." วารสารประชาศึกษา 34 (มิถุนายน 2527) :
- ยุวดี กาญจน์ศิริติ."ความหวังของโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน." วารสารคทเศรษฐศาสตร์ 21 (ธันวาคม 2520) : 59.
- วิณะ วีระไวทยะ. "อาหารเด็กในวัยเรียน," วารสารสุขภาพ 9(มิถุนายน 2524) : 7 - 22.
- สายหยุด จำปาทอง. "คำกล่าวเปิดการอบรมครูเรื่องการจัดโครงการอาหารกลางวัน" วารสารประชาศึกษา 43 (กันยายน 2527) : 3.
- อารีย์ วัลยะเสวี. "ปัญหาโภชนาการในประเทศไทย." ในการประชุมอภิปรายเรื่องโภชนาเพื่อสุขภาพ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย 2525.
- อนามัย. กรม. กองโภชนาการ. คู่มือการส่งเสริมโภชนาการในโรงเรียน. โรงพิมพ์สำนักข่าวพาณิชย์. 2526.
- อนามัย. กรม. กองโภชนาการ. ผลการสำรวจภาวะโภชนาการของเด็กวัยก่อนเรียน พ.ศ. 2523. (อัดสำเนา)

เอกสารอื่น ๆ

การประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร, สำนักงาน. โครงการรณรงค์การจัดอาหาร
กลางวันในโรงเรียน. กำแพงเพชร : สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด,
2528. (อัดสำเนา)

การประถมศึกษาจังหวัดกระบี่, สำนักงาน. รายงานผลการดำเนินงานโครงการ
อาหารกลางวัน. กระบี่ ศึกษานิเทศก์, 2527

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานผลการทดลองการจัด
โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก. 2525
(อัดสำเนา)

ฉวีวรรณ กীরติกรและคณะ. การศึกษาภาวะโภชนาการ ความรู้ค่านิยมของผู้ที่เกี่ยวข้อง
กับโครงการอาหารกลางวัน. กรุงเทพมหานคร : ศึกษานิเทศก์
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ,
2527. (อัดสำเนา)

เฉลิมศักดิ์ สุภาพล. "การศึกษาการจัดอาหารกลางวันที่วิทยาลัย วิชาการศึกษา
ประสานมิตร." วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหา-
วิทยาลัย, 2513.

ทิพา จันทรคามิน. "โครงการสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา องค์การบริหารส่วน
จังหวัดขอนแก่น." วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

ยิ่งยศ จุฬามาตยงกูรและคณะ. "การสำรวจสุขภาพโภชนาการ ในโรงเรียนของ
กรุงเทพมหานคร." คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2526.
(อัดสำเนา)

วิทย์ แก้วเกษม. "การสำรวจประปาห้องส้วมและห้องอาหารในโรงเรียนประถมศึกษา
นอกเขตเทศบาลภาคตะวันออกเฉียงเหนือ." วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร
มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.

สุดใจ จรุงจิตต์. "การศึกษาอุปสรรคที่โรงเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายในเขต
บางเขน กรุงเทพมหานคร ไม่สามารถจัดบริการอาหารกลางวันสมบูรณ์แบบ."
วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2519.

สุชาดา รุ่งขจรศิลป์. "การสุขาภิบาลอาหารโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดกรุงเทพมหานคร."
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.

อุดมศิลป์ ศรีสมบูรณ์. "ปัญหาการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดกรุงเทพมหานคร." วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521.

ภาษาอังกฤษ

Guthrie, Helen A. and Sheehe, Matha P. "Nutrition Messages in
Elementary School Textbooks," Journal of School Health 54
(March 1984): 126-127.

Haag, Jessie H. School Health Program. New York, Holt, Rinchart
and Winston, 1965.

Wilson Eva D, Fisher, Katherine H. and Carcia Pilar A. Principle
of Nutrition. 4th ed, New York, John Wiley, 1979.

เอกสารอื่น ๆ

Borgman, N. Diane Gunter, "Administration of School Lunch Programs
for Small, Medium and Large School. Dissertation Abstracts
Internation 44 (January 1984): 1982 - A.

Kale, Karen Elizabeth, "The Relationship of Local School Food
Policies and Nutritional Indices of Students in Two Florida
School District." Dissertation Abstracts International 41
(March 1981): 3808 - A

Lattuca, Frank Patrick, Jr Ed, D. "The Effects of Life Styles on non-participation in School Lunch." Dissertation Abstracts International 42 (September 1981): 1025 - A.

/ Sutter, Sally A., D. Ed. "Effects of In-service Program on Nutrition Attitudes and the Teaching of Nutrition by Elementary Teachers." Dissertation Abstracts International 44 (October 1978): 6590 - A.

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก.

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. อาจารย์ประยงค์ จินดาวงศ์ ศึกษาพิเศษ 7 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
2. อาจารย์ผาสุข อุทัย เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 5 กองนโยบายและแผนสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
3. อาจารย์พรทมา งาม กอนนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
4. อาจารย์สุภาพ กลีบบัว กอนอนามัยโรงเรียน กระทรวงสาธารณสุข
5. อาจารย์พัศตรา วมิกเกียรติ หัวหน้าฝ่ายโภชนาการในโรงเรียน กอนโภชนาการ กระทรวงสาธารณสุข
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เฉลิมศักดิ์ สุภาพล มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข.

รายชื่อโรงเรียนที่มีครูเป็นตัวอย่างประชากร

อำเภอบ้านไร่

โรงเรียนบ้านไร่	โรงเรียนวัดสะนำ
โรงเรียนบ้านห้วยป่าบก	โรงเรียนหินดุ่ม
โรงเรียนบ้านพุดอน	โรงเรียนบ้านศาลาลดลอง
โรงเรียนบ้านใหม่คลองอ้งวะ	โรงเรียนบ้านใหม่ร่มเย็น
โรงเรียนวัดห้วยแห้ง	โรงเรียนวัดผาตั้ง
โรงเรียนบ้านนาทุ่ง เชือก	โรงเรียนบ้านเจ้าวัด
โรงเรียนบ้านทุ่งน้อยดีเทียนา	โรงเรียนบ้านบุง
โรงเรียนวัดทองกลาง	โรงเรียนบ้านดง
โรงเรียนบ้านคลองหวาย	โรงเรียนวัดทัพหลวง
โรงเรียนบ้านพุด่อ	โรงเรียนวัดทัพหมัน
โรงเรียนบ้านหน้าฝายบึงตาโต	โรงเรียนบ้านห้วยบง
โรงเรียนบ้านซู่ช้าง	โรงเรียนบ้านหนองจอก
โรงเรียนบ้านซบสราษฏร์	โรงเรียนบ้านหนองไม้แกน
โรงเรียนบ้านทัพไฟไหม้	โรงเรียนชุมชนบ้าน เมืองกาจุงา
โรงเรียนบ้านหนองแก เชียงราย	โรงเรียนบ้านคลองโป่ง
โรงเรียนบ้านตะกรุด	โรงเรียนหนองอาสา
โรงเรียนบ้านหนองฝาง	โรงเรียนบ้านวังหิน
โรงเรียนบ้านทุ่งหมัน	โรงเรียนบ้านวังพง
โรงเรียนวัดเขาวงษ์พรหมจรรย์	โรงเรียนบ้านอีตูบ
โรงเรียนสว่างรวมราษฎร์	โรงเรียนบ้านคลองตะขาบ
โรงเรียนบ้านหนองมะสัง	โรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณบรรพต

โรงเรียนคีรีวงราษฎร์สามัคคี

โรงเรียนบ้านโป่งข่อย

โรงเรียนบ้านสมอทอง

อำเภอลานสัก

โรงเรียนชุมชนบ้านประดู่ยืน

โรงเรียนบ้านหนองเจ๊กกวย

โรงเรียนบ้านท้วยทราย

โรงเรียนบ้านทุ่งสามแห่ง

โรงเรียนบ้านหนองแขม

โรงเรียนบ้านหนองม่วง

โรงเรียนบ้านท้วยโคก

โรงเรียนบ้านป่าอ้อ

โรงเรียนบ้านเขาน้ำโจน

โรงเรียนวัดเขาช่องชัย

โรงเรียนชุมชนบ้านทุ่งนางาม

โรงเรียนบ้านน้ำว้าง

โรงเรียนวัดเขาผาแรด

โรงเรียนบ้านเขาวง

โรงเรียนวัดเขาพระยาสังฆาราม

โรงเรียนบ้านร่องตาทิ

โรงเรียนบ้านน้ำรอบ

โรงเรียนบ้านนุ่งกะเชอร์

โรงเรียนบ้านโกรกสีก

โรงเรียนบ้านเก่า

โรงเรียนบ้านโป่งสามสิบ

โรงเรียนบ้านระบ่า

โรงเรียนบ้านนุ่งอ้ายเจียม

โรงเรียนบ้านสวนป่าท้วยระบ่า

โรงเรียนบ้านท้วยเปิ้ล้า

อำเภอทัพทัน

โรงเรียนชุมชนวัดทัพทัน

โรงเรียนวัดมะเดื่อ

โรงเรียนวัดหนองหญ้าไทร

โรงเรียนวัดทุ่งนาไทย

โรงเรียนบ้านสำนักโก

โรงเรียนชุมชนบ้านโคกหม้อ

โรงเรียนบ้านเขาลูกช้าง

โรงเรียนบ้านเขาน้อย

โรงเรียนบ้านหนองกระดี่

โรงเรียนบ้านหนองเม่น

โรงเรียนวัดป่าเรไร

โรงเรียนวัดเขาปลู่วิ

โรงเรียนวัดหนองนกยูง

โรงเรียนบ้านวังเคย

โรงเรียนบ้านสาสี	โรงเรียนบ้านหนองไผ่
โรงเรียนบ้านสวนขวัญ	โรงเรียนบ้านหนองขุย
โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง	โรงเรียนบ้านคอดยาง
โรงเรียนบ้านหัวดง	โรงเรียนวัดตลุกหมู
โรงเรียนวัดหนองมะเขือ	โรงเรียนบ้านห้วยสีจ่าง
โรงเรียนวัดวังสาริกา	

อำเภอสว่างอารมณ์

โรงเรียนชุมชนสว่างอารมณ์	โรงเรียนบ้านคลองโพ
โรงเรียนบ้านหนองยายดา	โรงเรียนบ้านเนินแก้ว
โรงเรียนบ้านพงแขวน	โรงเรียนบ้านคลองข่อย
โรงเรียนบ้านหนองกี้	โรงเรียนบ้านหนองแขวนกุ่ม
โรงเรียนบ้านวังหิน	โรงเรียนบ้านเขาพาลาด
โรงเรียนบ้านหนองสมบุรณ์	โรงเรียนบ้านหนองชุมเห็ด
โรงเรียนวัดหนองหลวง	โรงเรียนบ้านสระนารายณ์
โรงเรียนบ้านหนองแวง	โรงเรียนวัดเขาดาวเรือง
โรงเรียนชุมชนบ้านทุ่งสงบ	โรงเรียนบ้านหนองโพ
โรงเรียนวัดคอนตาเสา	โรงเรียนบ้านหนองเข้
โรงเรียนบ้านหนองรัก	โรงเรียนบ้านวังเกษตร

ภาคผนวก ค.

ภาควิชาพลศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

28 มกราคม 2528

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

เรียน ท่านอาจารย์ที่เคารพ

ดิฉัน ร.ท.หญิงวิภาวี เกียรติศิริ นิสิตปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาเอกสุขศึกษา
ภาควิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังดำเนินการวิจัยเรื่อง
"ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน
ประถมศึกษา เขตพื้นที่ชนบทยากจน จังหวัดอุทัยธานี" เพื่อนำเสนอบัณฑิตวิทยาลัย ตาม
ระเบียบการศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน
ประถมศึกษา ในเขตพื้นที่ชนบทยากจนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่จะนำไปปรับปรุงการจัด
โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความร่วมมือจากท่าน ได้โปรดกรุณาตอบแบบสอบถามตาม
สภาพความเป็นจริง ความคิดเห็นของท่านเป็นส่วนสำคัญยิ่งที่จะช่วยให้การวิจัยนี้มีผลสมบูรณ์
และคำตอบของท่านจะไม่มีผลกระทบต่อการทำงานในหน้าที่ของท่านแต่ประการ
ใด จึงขอความกรุณาจากท่าน เมื่อตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว โปรดพับแบบสอบถาม
ส่งคืนตามที่อยู่ที่พิมพ์ไว้ทางด้านหลัง ซึ่งได้ติดแสตมป์ไว้ให้แล้ว โดยเร็วที่สุด ขอขอบพระคุณ
ในความร่วมมือของท่านมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

ร.ท.หญิงวิภาวี เกียรติศิริ

แบบสอบถาม

เรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู เกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียน
ประถมศึกษา เขตพื้นที่ชนบทยากจน จังหวัดอุทัยธานี

แบบสอบถามทั้งหมด 3 ตอน

ตอนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม สภาพทั่วไปของโรงเรียนและสภาพ
การจัดอาหารกลางวันของโรงเรียน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน

ตอนที่ 1

รายละเอียดเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม สภาพทั่วไปของโรงเรียนและสภาพการ
จัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง
2. โปรดเติมข้อความลงใน ..... ให้สอดคล้องกับคำถาม

รายละเอียดเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ 20-25 ปี 36-40 ปี
 26-30 ปี 41-45 ปี
 31-35 ปี 45 ปีขึ้นไป ระบุ ..... ปี

3. วุฒิต่างการศึกษาสูงสุด

- ป. กศ. หรือเทียบเท่า   ป.กศ. สูง อนุปริญญาหรือเทียบเท่า
 ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า   ปริญญาโท
 อื่น ๆ ระบุ .....

4. ท่านเคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนหรือไม่

- เคย
 ไม่เคย

สภาพทั่วไปของโรงเรียน

5. จำนวนนักเรียนในโรงเรียนปัจจุบันมีจำนวนเท่าไร

- 20 - 359 คน   720 คนขึ้นไป
 360- 719 คน   อื่น ๆ ระบุ .....

6. จำนวนครูในโรงเรียนปัจจุบันมี ..... คน

7. พื้นที่ของโรงเรียน .....ไร่ .....งาน ..... ตารางวา

8. พื้นที่ทำการเกษตรของโรงเรียน ..... ไร่ ..... งาน ..... ตารางวา

9. แหล่งน้ำดื่มของโรงเรียนได้จากที่ใด

- บ่อนบาดาล   น้ำฝน
 น้ำประปา   อื่น ๆ ระบุ .....

10. น้ำดื่มเพียงพอหรือไม่

- เพียงพอ   ไม่เพียงพอ

11. แหล่งน้ำใช้ของโรงเรียน ได้จากที่ใด

- ลำคลอง   บ่อนบาดาล
 บ่อหรือสระ   น้ำประปา
 อื่น ๆ ระบุ .....

12. นำไข่เพียงพอหรือไม่

- เพียงพอ ไม่เพียงพอ

13. โรงเรียนมีห้องครัวสำหรับประกอบอาหารหรือไม่

- มี แยกเป็นสัดส่วน ไม่มี ใช้บางส่วนของห้องเรียน

14. โรงเรียนมีโรงอาหารหรือห้องอาหาร สำหรับใช้ในการรับประทานอาหาร หรือไม่

- มี ไม่มี และไม่ได้จัดห้องอื่น ๆ แทน
- ไม่มี ใช้ห้องเรียน หรือห้องอื่น ๆ แทน
- อื่น ๆ ระบุ .....

สภาพการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน

15. การดำเนินงานของโรงเรียนเกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนได้ตั้งคณะกรรมการหรือไม่

- จัดดำเนินการในรูปของคณะกรรมการ
- ไม่มีคณะกรรมการ
- อื่น ๆ ระบุ .....

16. การจัดหาอาหารกลางวันที่โรงเรียนปฏิบัติอยู่ เป็นลักษณะใด

- นักเรียนนำอาหารมาจากบ้าน และบางส่วนกลับไปรับประทานที่บ้าน
- โรงเรียนจัดบริการอาหารกลางวันทั้งหมด
- นักเรียนนำอาหารมาจากบ้านบางส่วนและโรงเรียนจัดบริการบางส่วน
- ให้พ่อค้า แม่ค้ามาจำหน่าย
- อื่น ๆ ระบุ .....

(ข้อ 17-26 ตอบเฉพาะโรงเรียนที่จัดบริการอาหารกลางวันทั้งหมดหรือจัดบริการบางส่วน)

17. รูปแบบในการจัดหาอาหารกลางวันของโรงเรียนเป็นแบบใด

- จัดเฉพาะอาหารเสริม จัดอาหารจานเดียว
- จัดอาหารเป็นชุด จัดเฉพาะกับข้าว ของหวานโดยนักเรียน
- อื่น ๆ ระบุ ..... นำข้าวมาจากบ้าน

18. ผู้รับผิดชอบในการจัดอาหารกลางวัน ของโรงเรียนในแต่ละวันคือใคร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ครูทุกคนผลัดเปลี่ยนกันวันละ 1-2 คน   ครูโภชนาการ
 ครูที่ผ่านการอบรมการจัดอาหารกลางวัน   ครูสุขศึกษา
 อื่น ๆ ระบุ .....

19. การจัดบริการอาหารกลางวันของโรงเรียนทำสัปดาห์ละกี่วัน

- จัดทำทุกวันที่เปิดเรียน   จัดทำวันเว้นวัน
 จัดทำสัปดาห์ละ 2 ครั้ง   จัดทำสัปดาห์ละ 1 วัน
 อื่น ๆ ระบุ .....

20. ผู้จัดและประกอบอาหารกลางวันในโรงเรียนได้แก่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ครูและนักเรียน   ครูและภารโรง
 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6   นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 รับผิดชอบ
 ผู้ปกครองนักเรียน อาสาสมัคร   ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 เป็นผู้ช่วย
 ผลัดเปลี่ยนกันทุกวัน
 อื่น ๆ ระบุ .....

21. บุคคลอื่นนอกจากเจ้าหน้าที่ในโรงเรียนที่มาช่วยในการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนได้แก่

- ผู้ปกครองนักเรียน   อสม. และ ผสส.
 กลุ่มแม่บ้านอาสาสมัคร   อื่น ๆ ระบุ .....

22. กรณีที่นักเรียนมีปัญหา ไม่มีเงินซื้ออาหาร โรงเรียนปฏิบัติอย่างไร

- ทาทุนช่วยเหลือเฉพาะเป็นราย ๆ
 ให้รับประทานอาหารโดยไม่คิดเงิน
 ให้รับประทานอาหารโดยไม่คิดเงิน แต่ต้องช่วยตักอาหาร ล้างจาน
 ทำความสะอาด โต๊ะ ม้านั่ง หรืองานอื่น ๆ ของโรงเรียน
 ให้นักเรียนนำข้าวเปล่ามาจากบ้าน โรงเรียนให้กับข้าวฟรี
 ไม่ได้ช่วยเหลือ   อื่น ๆ ระบุ .....

23. งบประมาณในการจัดอาหารกลางวันเป็นลักษณะใด

- ทุนหมุนเวียนจาก สปช.
 เงินช่วยเหลือจากมูลนิธิ หรือหน่วยงานเอกชน (ระบุ) .....
 กองทุนอาสาสมัครในหมู่บ้าน
 อื่น ๆ ระบุ .....

24. โรงเรียนมีการจัดดำเนินงานด้านการเกษตร เพื่อสนับสนุนการจัดอาหารกลางวันหรือไม่

- มี ไม่มี

25. ถ้ามี การเกษตรที่จัดทำในโรงเรียนได้แก่

- การปลูกผักสวนครัวตามฤดูกาล
 การทำไร่
 การเลี้ยงสัตว์ เช่น เป็ด ไก่ ปลา
 อื่น ๆ ระบุ .....

26. มีการนำผลผลิตทางการเกษตรของโรงเรียนมาใช้ในการจัดอาหารกลางวันอย่างไร

- ใช้ทุกวัน ใช้สัปดาห์ละ 4 วัน
 ใช้สัปดาห์ละ 3 วัน ใช้สัปดาห์ละ 2 วัน
 ใช้สัปดาห์ละ 1 วัน อื่น ๆ ระบุ .....

(ข้อที่ 27-31 ตอบเฉพาะโรงเรียนที่มีได้จัดบริการอาหารกลางวันในโรงเรียนเอง)

27. โรงเรียนปฏิบัติเกี่ยวกับการรับประทานอาหารกลางวันของนักเรียนวิธีใด

- นักเรียนนำอาหารมาเอง
 ให้นักเรียนกลับไปรับประทานอาหารที่บ้าน
 ให้อุ๊ย แม่ค้ามาจำหน่ายโดยไม่มีกรรมการควบคุม
 อื่น ๆ ระบุ .....

28. สาเหตุที่โรงเรียนไม่จัดบริการอาหารกลางวันในโรงเรียนเพราะ (ตอบได้มากกว่า

1 ข้อ)

- จำนวนนักเรียนมีน้อยเกินไป
- นักเรียนสะดวกที่จะไปรับประทานอาหารกลางวันที่บ้าน
- นักเรียนส่วนใหญ่ นำอาหารมารับประทานที่โรงเรียน
- ขาดครูหรือบุคคลากรในการจัดอาหารกลางวัน
- ขาดงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุการครัว
- นักเรียนและผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือ
- ค่าใช้จ่ายในการจัดดำเนินงานสูง แต่ต้องขายอาหารให้นักเรียนในราคาถูก
- อื่น ๆ ระบุ .....

29. จำนวนนักเรียนที่ไม่มีอาหารกลางวันรับประทานในแต่ละวันประมาณกี่คน

- ไม่เกิน 1-5 คน
- 6-10 คน
- 11-15 คน
- 16-20 คน
- 20 คนขึ้นไป
- อื่น ๆ ระบุ .....

30. นักเรียนที่ไม่มีอาหารกลางวัน โรงเรียนทำอย่างไร

- ขอความช่วยเหลือจากวัดที่ใกล้เคียง
- นำอาหารที่นักเรียนแต่ละห้องเรียนมารวมกันเป็นกองกลาง และให้
- แบ่งกันรับประทานทั้งห้อง
- ขอความช่วยเหลือจากมูลนิธิ เอกชนต่าง ๆ
- ขอความช่วยเหลือจากคณะกรรมการหมู่บ้าน
- ยังไม่ได้ปฏิบัติการช่วยเหลือ
- อื่น ๆ ระบุ .....

31. โรงเรียนต้องการความช่วยเหลือในการจัดอาหารกลางวันในเรื่องใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- บุคคลากรที่มีความรู้ด้านโภชนาการ
- งบประมาณที่ใช้เป็นทุนหมุนเวียน

- ความร่วมมือของผู้ปกครองและชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัด
- อาหารกลางวัน
- วัสดุอุปกรณ์ในการจัดดำเนินงาน
- อื่น ๆ ระบุ .....

32. โรงเรียนมีการจัดบริการอาหารเสริมแก่นักเรียนหรือไม่

- มี (ตอบข้อ 33 ต่อไป)
- ไม่มี (ข้ามไปตอบตอนที่ 2 หน้า)

33. บริการอาหารเสริมที่โรงเรียนจัดให้นักเรียนมีอะไรบ้าง

- นมถั่วเหลือง
- ถั่วเขียวคั้นน้ำตาล
- ขนมหั้วแปบ
- อาหารเสริม ข้าว ถั่ว งา
- อื่น ๆ ระบุ .....

34. ระยะเวลาในการจัดอาหารเสริมเป็นอย่างไร

- สัปดาห์ละ 1 ครั้ง
- สัปดาห์ละ 2 ครั้ง
- เดือนละ 1 ครั้ง
- นาน ๆ ครั้ง ไม่มีกำหนดแน่นอน
- อื่น ๆ ระบุ .....

35. อาหารเสริมที่จัดขึ้นให้เด็กรับประทานอย่างไร

- รับประทานโดยไม่คิดเงินทุกคน
- จำหน่ายชุดละ 2 บาท
- จำหน่ายชุดละ 1 บาท
- อื่น ๆ ระบุ .....

ตอนที่ 2

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ท้ายตาราง

5. หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
4. หมายถึง เห็นด้วยมาก
3. หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
2. หมายถึง เห็นด้วยน้อย
1. หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ลำดับที่	ข้อความ	5	4	3	2	1
	<u>เกี่ยวกับการจัดดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน</u>					
1	จุดมุ่งหมายของโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนก็ เพื่อให้ นักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวันที่มีคุณค่าและปริมาณเพียงพอกับความต้องการของร่างกาย.....					
2	โครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนจะดำเนินไปได้ด้วยดีนั้น ทางโรงเรียนจะต้องจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นรับผิดชอบ.....					
3	การจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนโดยทางโรงเรียนจัดบริการเองทั้งหมด เป็นวิธีที่ดีที่สุด.....					
4	ผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลที่จะทำให้โครงการอาหารกลางวันดำเนินไปได้.....					
5	โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนจะดำเนินไปได้ด้วยดีและต่อเนื่อง หากผู้ปกครองให้การสนับสนุน.....					

ลำดับที่	ข้อความ	5	4	3	2	1
6	การจัดบริการอาหารกลางวันในโรงเรียนขึ้นอยู่กับความพร้อมของโรงเรียน.....					
7	การจัดดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนจะได้ผลดี หุมนชนจะต้องให้การสนับสนุน.....					
8	การจัดบริการอาหารกลางวันในโรงเรียนเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยลดปัญหาโรคขาดอาหารของนักเรียน.....					
9	การจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนเป็นการสร้างบริโภคนิสัยที่ถูกต้องให้กับนักเรียน.....					
10	การจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนตามหลักสูตร.....					
	<u>เกี่ยวกับบุคคลากร</u>					
11	จำนวนครูในโรงเรียนเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนบรรลุเป้าหมาย.....					
12	โรงเรียนไม่จำเป็นต้องจัดบริการอาหารกลางวันในโรงเรียน ถ้าจำนวนนักเรียนไม่ถึง 100 คน.....					
13	การจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนจะสำเร็จได้ต้องอาศัยความร่วมมือของครูทุกคน.....					
14	การจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนความเป็นหน้าที่ของครูผู้หญิง.....					

ลำดับที่	ข้อความ	5	4	3	2	1
15	การจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลากรหลาย ๆ ฝ่าย.....					
16	การจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนเป็นความรับผิดชอบของครูโภชนาการเท่านั้น.....					
17	ผู้ปรุงหรือแม่ครัวและผู้จำหน่ายอาหารเป็นบุคคลากรที่จะทำให้โครงการอาหารกลางวันล้มเหลวได้.....					
<u>เกี่ยวกับงบประมาณ</u>						
18	เงินทุนหมุนเวียน สปช. ให้ควรเพิ่มขึ้นตามภาวะเศรษฐกิจ.....					
19	การทำบัญชีรับจ่ายยุ่งยากทำให้เสียเวลามาก.....					
20	ฐานะ เศรษฐกิจของครอบครัวนักเรียนเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้โครงการอาหารกลางวันดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง.....					
21	ถ้านักเรียนที่ยากจน ได้รับอนุญาตให้รับประทานอาหารโดยไม่ต้องจ่ายเงินมีมากจะทำให้โครงการอาหารกลางวันดำเนินต่อไปไม่ได้.....					
22	ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนที่จะให้ความช่วยเหลือด้านงบประมาณมีจำกัด ทำให้โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนไม่ได้รับการสนับสนุน.....					
23	การจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนควรคำนึงถึงผลกำไรด้วย.....					
24	การจัดอาหารกลางวันจะช่วยให้ฐานะเศรษฐกิจของโรงเรียนดีขึ้น เพราะมีกำไรจากการจำหน่ายอาหาร.....					

ลำดับที่	ข้อความ	5	4	3	2	1
	<u>เกี่ยวกับสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก</u>					
25	สถานที่ปรุงอาหารควรแยก เป็นสัดส่วน.....					
26	ความสะอาดของสถานที่ปรุงอาหาร เป็นสิ่งสำคัญ ในการจัดประกอบอาหาร.....					
27	สถานที่รับประทานอาหารควรจัดให้เพียงพอกับ จำนวนนักเรียน.....					
28	สถานที่รับประทานอาหารควร เป็นห้อง เรียน เพราะครูประจำชั้นจะได้ดูแลนักเรียนได้ใกล้ชิด.....					
29	อุปกรณ์เครื่องครัว ควรอยู่ในสภาพพร้อมที่จะใช้ งาน.....					
30	อุปกรณ์เครื่องครัวต้อง เพียงพอกับการใช้งาน. ๗					
31	การขาดแคลนน้ำสะอาด เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การ ดำเนินโครงการหยุดชะงัก.....					
32	โรงเรียนควรจัดกิจกรรมทาง เกษตรกรรม เพื่อ สนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน.....					
	<u>เกี่ยวกับผลของโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน</u>					
33	โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนช่วงส่ง เสริมสุขภาพนักเรียนโดยตรง.....					
34	โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนช่วยส่งเสริม สุนทรีย์ในการบริโภคของนักเรียน.....					
35	โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนเป็นประ- โยชน์ต่อผู้ปกครอง.....					
36	โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนช่วยให้ครู ได้รับประทานอาหารราคาถูกลง.....					

ลำดับที่	ข้อความ	5	4	3	2	1
37	โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนช่วยให้ครู รู้จักและเข้าใจนักเรียนดีขึ้น.....					
38	โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนทำให้นัก เรียนยากจนเกิดปมด้อย.....					
39	โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนช่วยสร้าง สัมพันธภาพอันดีระหว่างโรงเรียน ครู และ ผู้ปกครอง.....					
40	โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนก่อให้เกิด ผลดีมากกว่าผลเสีย.....					

ตอนที่ 3

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ตามความเป็นจริง

5 หมายถึง เป็นปัญหามากที่สุด

4 หมายถึง เป็นปัญหามาก

3 หมายถึง เป็นปัญหาปานกลาง

2 หมายถึง เป็นปัญหาน้อย

1 หมายถึง เป็นปัญหาน้อยที่สุด

ลำดับที่	ปัญหา	ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1
	บุคคลากร					
1	ไม่มีคณะกรรมการหรือผู้รับผิดชอบการจัดอาหาร กลางวันในโรงเรียน.....					
2	คณะกรรมการไม่ทราบวิธีการจัดอาหารกลางวัน.....					
3	คณะกรรมการหรือผู้รับผิดชอบหวังผลกำไรมาก เกินไป.....					
4	จำนวนครูในโรงเรียนมีน้อย.....					
5	ขาดความร่วมมือจากนักเรียน.....					
6	ขาดความร่วมมือจากผู้ปกครอง.....					
7	ขาดความร่วมมือจากชุมชน.....					
8	ขาดครูที่มีความรู้ทางอาหารและโภชนาการ.....					
9	ขาดบุคคลากรที่จะรับผิดชอบเรื่องซื้ออาหารดิบ.....					
10	ขาดผู้ปรุง ผู้ช่วยและผู้จำหน่ายอาหาร.....					
	สถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก					
11	สถานที่ในการประกอบอาหารไม่เพียงพอ.....					
12	สถานที่ในการรับประทานอาหารไม่เพียงพอ.....					
13	พื้นที่การเกษตรของโรงเรียนมีน้อย.....					
14	ผลผลิตทางการเกษตรของโรงเรียนไม่เพียงพอ.....					
15	น้ำที่จะใช้ในการเกษตรกรรมของโรงเรียนไม่ เพียงพอ.....					
16	อุปกรณ์เครื่องครัวไม่เพียงพอ.....					
17	ภาชนะที่ใช้บริการอาหารไม่เพียงพอ.....					
18	ขาดน้ำที่จะใช้ประกอบอาหารและล้างทำความสะอาด.....					

ลำดับที่	ปัญหา	ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1
	<u>งบประมาณ</u>					
19	การทำบัญชีรับจ่ายยุ่งยากเกินไป.....					
20	ขาดเงินทุนหมุนเวียนที่จะใช้ในการทำอาหาร.....					
21	นักเรียนมีเงินซื้ออาหารกลางวันได้เป็นบางวัน.....					
22	นักเรียนยากจนมาก ต้องได้รับประทานอาหาร โดยไม่คิดเงิน.....					
23	การขอความช่วยเหลือจากมูลนิธิต่าง ๆ ทำได้ ยาก.....					
24	ราคาสินค้าขึ้นสูงมากจนไม่สามารถจัดซื้อเพื่อ ประกอบอาหารขายให้กับนักเรียนในราคาถูกลงได้.....					
	<u>การจัดดำเนินงาน</u>					
25	ขาดความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น อำเภอ จังหวัด.....					
26	ความช่วยเหลือจากชุมชนไม่สม่ำเสมอ ทำให้ การจัดอาหารกลางวันทำได้ไม่ต่อเนื่อง.....					
27	ขาดการประสานงานระหว่าง โรงเรียน ชุมชน.....					
28	ขาดการมอบหมายงาน.....					
29	มีแม่ค้าแม่ขายแข่งกับทางโรงเรียนโดย โรงเรียนควบคุมไม่ได้.....					
30	โรงเรียนไม่ส่งเสริมกิจกรรมการเกษตรเพื่อ อาหารกลางวัน.....					

ภาคผนวก ง.

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยการกำหนดพื้นที่ เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบท
ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ฉบับที่ 5 (2525-2529)

พ.ศ. 2524

เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลที่จะเร่งรัดพัฒนาชนบท และเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนในชาติ นายกรัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี อาศัยอำนาจตามความในข้อ 9 (8) แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 218 ลงวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2515 จึงวางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการกำหนดพื้นที่ เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบทในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (2525 - 2529) พ.ศ. 2524"

ข้อ 2 บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ มติคณะรัฐมนตรี และคำสั่งอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้หรือซึ่งขัดแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 3 ในระเบียบนี้
"ส่วนราชการ" หมายความว่า ส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

"พื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบท" หมายความว่า พื้นที่อำเภอและกิ่งอำเภอตามรายละเอียดแนบท้ายระเบียบนี้

ข้อ 4 ให้ส่วนราชการจัดสรรงบประมาณและโครงการในบึงงบประมาณในแต่ละปี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2524 เป็นต้นไป ลงในพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบทให้มากที่สุด และให้ยึดพื้นที่ดังกล่าว เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญอันดับสูงในการจัดทำโครงการตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (2525 - 2529)

ข้อ 5 ให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
สำนักงานประมาณและสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ยึดพื้นที่เป้าหมายเพื่อ
การพัฒนาชนบทเป็นหลักในการพิจารณาโครงการจัดสรรงบประมาณและกำลังคน ในช่วง
แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (2525 - 2529)

ข้อ 6 ให้ใช้ระเบียบนี้ตั้งแต่วันที่ 27 มกราคม 2524 เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2524

พลเอก ป. ดิถสุวานนท์

นายกรัฐมนตรี

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พื้นที่เป้าหมายในการพัฒนาชนบท

1. หลักการในการกำหนดพื้นที่เป้าหมาย

1.1 โดยเหตุที่การพัฒนาชนบทตามแนวทางใหม่นี้ มุ่งเน้นในเขตพื้นที่ชนบทที่มีความยากจนหนาแน่นเป็นพิเศษ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกำหนดเป้าหมายพื้นที่ยากจนให้ชัดเจน และพื้นที่ใช้ในการกำหนดนั้นจะไม่ใช้ด้านรายได้เป็นหลัก แต่จะใช้แนวความคิดในด้านพื้นที่เป็นเกณฑ์ ทั้งนี้ ด้วยเหตุผล 2 ประการ คือ ประการแรก แนวความคิดด้านพื้นที่จะช่วยในการเชื่อมโยงพื้นที่แต่ละแห่งเข้ากับสาเหตุสำคัญ ๆ ของปัญหาความยากจน การกำหนดความยากจนโดยไม่ระบุหรือเชื่อมโยงถึงสาเหตุเป็นแนวความคิดที่ไม่มีประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาคความยากจน เหตุผลประการที่สอง ได้แก่แนวความคิดที่ว่าจำเป็นที่จะต้องเข้าไปแก้ไขปัญหาคความยากจนในพื้นที่ที่เป็นต้นตอของปัญหา การปล่อยให้สถานการณ์ในพื้นที่เหล่านี้เป็นไปตามบุญตามกรรมย่อมจะมีผลทำให้ชาวบ้านต้องดิ้นรนช่วยตัวเอง ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะปรากฏในรูปของการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ หรือการอพยพทั้งชั่วคราวและถาวร ซึ่งล้วนแต่ไม่ใช่สภาพการพัฒนาที่พึงประสงค์ทั้งสิ้นในระยะยาว

1.2 ฐานของการกำหนดระดับความหนาแน่นของปัญหาคความยากจนในชนบทที่ใช้ในที่นี้ ได้แก่ ระดับอำเภอ เหตุผลที่เลือกระดับอำเภอเป็นฐานนี้มีใช้เพราะเห็นว่าสภาพและลักษณะของปัญหาภายในแต่ละอำเภอเหมือนหรือคล้ายคลึงกัน แท้ที่จริงแล้ว สภาพต่าง ๆ ภายในเขตอำเภอนั้น ย่อมแตกต่างกัน บางจุดก็มีปัญหาคความยากจนหนาแน่นมาก บางจุดก็น้อย สาเหตุที่เลือกระดับอำเภอนั้นก็ด้วยอาศัยความคิดที่ว่า เขตอำเภอเป็นเขตที่มีข้อมูลที่ค่อนข้างจะครบถ้วน และสามารถทำการวิเคราะห์ตรวจสอบได้ เนื่องจากมีจำนวนไม่มากนัก และมีเจ้าหน้าที่ของรัฐอยู่ในระดับนี้อย่างทั่วถึง เมื่อเทียบกับจุดที่เล็กลงไป เช่น ตำบล หรือหมู่บ้าน นอกจากนั้น การวิเคราะห์ปัญหาในระดับอำเภอยังเป็นเครื่องชี้นำไปสู่ปัญหาความต้องการด้านต่าง ๆ ซึ่งประชาชนชนบทไม่สามารถช่วยตัวเองได้ เช่น ความรู้และเทคโนโลยี ทรัพยากร กำลังเงิน และคนของรัฐ ตลอดจนบริการสาธารณะในรูปแบบต่าง ๆ

1.3 แนวความคิดที่ใช้แบ่งระดับต่าง ๆ ในที่นี้เป็นแนวความคิดเกี่ยวกับความหนาแน่นของปัญหาคความยากจน การจะแบ่งว่าอำเภอใดมีความหนาแน่นของปัญหาคความยากจน

มากหรือปานกลาง หรือน้อยนั้นเป็นความคิดโดยเปรียบเทียบ กล่าวคือ ในแต่ละภูมิภาค นั้น เมื่อเปรียบเทียบกันระหว่างอำเภอต่าง ๆ ภายในภาคก็ย่อมจะมีอำเภอที่มีความหนาแน่น ของปัญหาความยากจนในระดับแตกต่างกันไป การจัดแบ่งว่าอำเภอใดอยู่ในกลุ่มที่มีปัญหาที่ น้อยก็โดย เปรียบเทียบกันภายในภูมิภาค ด้วยเหตุนี้ในปัจจุบันการ เปรียบเทียบระหว่างภาค จึงยังไม่อาจทำได้แน่นอนนัก เช่น อำเภอที่มีความยากจนหนาแน่นมากในภาคใต้ อาจจะมี ลักษณะซึ่งดีกว่าอำเภอที่มีความหนาแน่นของปัญหาความยากจน ปานกลางในภาคอีสาน เสีย อีก เช่นนี้เป็นต้น ประเด็นเหล่านี้เป็นเรื่องทางวิชาการซึ่งยากที่จะหามาตรฐานเดียวกัน สำหรับการวัดอำเภอทุกอำเภอในประเทศไทยได้อย่างถูกต้อง อย่างไรก็ตามในทางด้านหลัก การแล้ว เหตุผลที่จะเชื่อได้ว่า หากรัฐสามารถแก้ไขปัญหาในเขตอำเภอที่มีความหนาแน่น ของความยากจนมากได้ระดับหนึ่งแล้ว ปัญหาความยากจนในภาคนั้นก็จะลดน้อยลงอย่างมาก

2. พื้นที่เป้าหมายตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

2.1 จากหลักเกณฑ์การพิจารณาดังกล่าวข้างขึ้น สำนักนายกรัฐมนตรีได้ ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการกำหนดพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบทในแผน พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 เมื่อวันที่ 27 มกราคม 2524 ครอบคลุม พื้นที่เป้าหมาย 216 อำเภอ 30 กิ่งอำเภอ ใน 37 จังหวัด ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือและภาคใต้

2.2 นอกจากกำหนดพื้นที่เป้าหมายแล้ว ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ฉบับดังกล่าวยังมีสาระสำคัญกำหนดให้ส่วนราชการจัดสรรงบประมาณและโครงการลงในพื้นที่ เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบทให้มากที่สุด และให้ยึดพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญอัน ดับสูงในการจัดทำโครงการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 อีกด้วย ประมวลการว่าจากอำเภอและกิ่งอำเภอทั้งหมดที่ประกาศนี้จะมีประชากรยากจนประมาณ 7.5 ล้านคน หรือ ประมาณร้อยละ 75 ของจำนวนประชากรยากจนอยู่ในชนบทของทั้งสาม ภาคในปัจจุบัน

รายละเอียดจำนวนอำเภอที่เป็นพื้นที่เป้าหมายในแต่ละจังหวัดของภาคต่าง ๆ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. อุบลราชธานี	19	อำเภอ	9. กาฬสินธุ์	11	อำเภอ
2. ศรีสะเกษ	9	อำเภอ	10. นครพนม	11	อำเภอ
3. มหาสารคาม	9	อำเภอ	11. หนองคาย	4	อำเภอ
4. ร้อยเอ็ด	12	อำเภอ	12. ชัยภูมิ	4	อำเภอ
5. ขอนแก่น	17	อำเภอ	13. นครราชสีมา	11	อำเภอ
6. ยโสธร	8	อำเภอ	14. อุตร	8	อำเภอ
7. สกลนคร	9	อำเภอ	15. บุรีรัมย์	3	อำเภอ
8. สุรินทร์	10	อำเภอ	16. เลย	3	อำเภอ

ภาคเหนือ

1. แม่ฮ่องสอน	5	อำเภอ	9. เพชรบูรณ์	2	อำเภอ
2. เชียงใหม่	13	อำเภอ	10. อุทัยธานี	4	อำเภอ
3. ตาก	6	อำเภอ	11. นครสวรรค์	4	อำเภอ
4. ลำปาง	8	อำเภอ	12. กำแพงเพชร	2	อำเภอ
5.แพร่	3	อำเภอ	13. ลำพูน	3	อำเภอ
6. พะเยา	4	อำเภอ	14. สุโขทัย	2	อำเภอ
7. น่าน	9	อำเภอ	15. เชียงราย	3	อำเภอ
8. อุตรดิตถ์	2	อำเภอ	16. พิษณุโลก	2	อำเภอ

ภาคใต้

1. บัตตานี	9	อำเภอ	4. สงขลา	4	อำเภอ
2. นครศรีธรรมราช	8	อำเภอ	5. สตูล	1	อำเภอ
3. พัทลุง	5	อำเภอ			

หมายเหตุ - ปัจจุบันนับพื้นที่ชนบทยากจนเป็น 38 จังหวัด เนื่องจากเพิ่มจังหวัดมุกดาหาร

- จังหวัดอุทัยธานีขึ้นอยู่กับเขตการศึกษา 6 ซึ่งอยู่ในเขตภาคกลาง

ภาคผนวก จ.

โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน
(Agriculture for School Lunch Programme A Self-Help Programme)

สำนักงาน

สวนจิตรลดา

กรุงเทพมหานคร 3

โทร. 2810578

1. ความเป็นมาของโครงการ

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ปีหนึ่ง ๆ สามารถผลิตอาหารส่งไปจำหน่ายต่างประเทศได้มากมาย แต่ในขณะเดียวกัน เด็ก ๆ วัยก่อนเรียน ยังอยู่ในสภาวะขาดอาหาร ข้อมูลจากสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติรายงานว่า เด็กวัยก่อนเรียนทั่วประเทศจำนวนกว่า 63 เปอร์เซ็นต์ ประมาณ 4.5 ล้านคน อยู่ในสภาวะขาดอาหาร ส่วนเด็กในวัยเรียนในโรงเรียนที่อยู่ในชนบท รวมทั้งโรงเรียนตามชายแดน จะมีเด็กนักเรียนเป็นจำนวนมากที่ไม่ได้รับประทานอาหารกลางวัน และถึงมีรับประทาน ก็เป็นไปอย่างจำกัดและไม่ถูกหลักโภชนาการในสภาวะที่ทวีไทยเช่นนี้ จะเป็นอุปสรรคต่อการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งจะมีผลกระทบต่อการพัฒนาการศึกษา อันเป็นพื้นฐานของการพัฒนาทั้งปวง

ดังนั้น สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จึงมีพระราชดำริที่จะช่วยเหลือเด็กนักเรียนที่นำสงสารเหล่านี้ โดยมีพระราชดำริที่จะสนับสนุนให้ในโรงเรียนแต่ละแห่ง มีการทำการเพาะปลูก พืช ผัก สวนครัว ไม้ผล ไม้ใบ และอื่น ๆ ไว้ประกอบเป็นอาหารกลางวันในโรงเรียน ซึ่งจะเน้นให้แต่ละโรงเรียนดำเนินการทำการเกษตร เพื่อแก้ปัญหานี้ โดยที่ทางโครงการฯ จะเป็นผู้ชี้แนะกระตุ้น และสนับสนุนให้เกิดการดำเนินงานตามโครงการฯ นี้

2. วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนอาหารกลางวันในโรงเรียนและการขาดแคลนอาหารในชนบท
2. เพื่อให้นักเรียนได้มีความรู้ทางการเกษตร
3. เพื่อให้นักเรียนได้มีความรู้ทางการถนอมอาหารและด้านโภชนาการ
4. เพื่อให้เกิดนิสัยในการช่วยเหลือตนเอง มีความขยันหมั่นเพียร

3. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นการแก้ปัญหาโภชนาการในชนบท โดยเฉพาะในเด็ก
2. เป็นการเผยแพร่ความรู้ทางด้าน การเกษตรไปสู่ชนบท
3. เป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างประชาชนในเมือง กับประชาชนในชนบทที่ห่างไกล
4. เป็นการพัฒนาทรัพยากรของประเทศที่สำคัญยิ่ง ซึ่งจะ เป็นหลักในการพัฒนาประเทศต่อไป

4. การดำเนินงาน

4.1 การจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน กรรมการจะประกอบด้วยกรรมการดำเนินกลาง และกรรมการที่ปรึกษา โดยที่ในแต่ละภาคของประเทศ จะมีผู้ประสานงานโครงการฯ และในแต่ละภาคจะมีกรรมการดำเนินงานและกรรมการที่ปรึกษาของตนเอง ผู้ประสานงานของแต่ละภาค เป็นกรรมการกลางโดยตำแหน่ง

4.2 คณะกรรมการประจำภาคฯ จะดำเนินการในภาคของตนดังนี้

- 4.2.1 ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 4.2.2 การสำรวจจำนวนโรงเรียน เพื่อให้ทราบสภาพทั่วไปของโรงเรียน จำนวนนักเรียน และข้อมูลอื่น ๆ ที่จะใช้วางแผนงาน ซึ่งจะมีในแบบสอบถาม

4.2.3 ประสานงานกรรมการกลางกับโรงเรียน เพื่อให้เริ่มดำเนินการโดยการกระตุ้น แนะนำ สนับสนุน ให้มีการดำเนินการในแต่ละท้องถิ่น

4.2.4 การติดตามและประเมินผล ซึ่งจะทำการออกแบบสอบถาม เพื่อติดตามผลและประเมินผล และการประเมินผลโดยการวัดส่วนสูง และชั่งน้ำหนักนักเรียนในแต่ละโรงเรียนด้วย

4.2.5 การรับบริจาค เพื่อใช้เป็นทุนในการดำเนินงานแต่ละภาค สามารถรับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา โดยเสด็จ พระราชกุศล เพื่อใช้ในโครงการฯ ทั้งนี้จะต้องกราบบังคมทูลรายงานให้ทรงทราบตลอดเวลา

4.3 การดำเนินการของกรรมการ

4.3.1 จัดเตรียมเอกสารแนะนำการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ตารางการปลูกพืชในฤดูต่างๆ การประกอบอาหาร การถนอมอาหาร คุณประโยชน์ของอาหารต่อร่างกาย ฯลฯ

4.3.2 จัดเตรียมเมล็ดพันธุ์ ต้นพันธุ์ พืชที่มีประโยชน์ปลูกง่าย คนทั่วไปชอบรับประทาน เพื่อเผยแพร่ส่งเสริมให้ปลูก

4.3.3 ทำการฝึกอบรมผู้ที่เกี่ยวข้อง ให้ความรู้ด้านการเกษตร การถนอมอาหารและหลักโภชนาการ

4.3.4 ประชาสัมพันธ์กิจกรรมของโครงการ เพื่อจะได้เป็นที่ทราบกันทั่วไป และจะได้มีการขยายการดำเนินการออกไปอย่างทั่วถึง

4.3.5 ติดตามผลและประเมินผล เพื่อให้ทราบปัญหาและอุปสรรค และจะได้หาวิธีแก้ไข เพื่อจะได้ทราบผลการดำเนินงานของโครงการฯ

หลักสูตรการอบรมครู โครงการเกษตร เพื่ออาหารกลางวัน

1. ความเป็นมาของโครงการ	1/2 ชั่วโมง
- นโยบาย - หลักการ	
- วัตถุประสงค์	
- วิธีการดำเนินงาน	

2. ปัญหาโภชนาการของประเทศไทย (ประกอบสไลด์) 2 1/2 ชั่วโมง

- โรคขาดสารอาหารที่สำคัญ
- โรคขาดโปรตีน - พลังงาน
- โรคขาดวิตามิน - โดยเฉพาะวิตามิน เอ
- โรคขาดแร่ธาตุ
- แนวทางในการแก้ปัญหาโภชนาการ
- การเกษตรเพื่อแก้ปัญหาโภชนาการ
- การวัดสภาวะโภชนาการของเด็กนักเรียน

3. การปลูกพืช ผัก ผลไม้ที่เกี่ยวข้อง (เอกสารประกอบ) 3 ชั่วโมง

- เมล็ดพันธุ์ ดินพันธุ์
- การปลูก
- การดูแล
- ชนิดของพืช ผัก ตารางการปลูกตามฤดูกาล

4. การทำอาหารจากผลผลิตการเกษตร (สาธิต มีเอกสารประกอบ) 2 ชั่วโมง

- ที่ถูกสุขลักษณะ

5. หลักการถนอมอาหารแบบง่าย ๆ (การสาธิตและเอกสารประกอบ) 2 ชั่วโมง

10 ชั่วโมง

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้วิจัย

ร้อยโทหญิงวิภาวี เกียรติศิริ เกิดเมื่อวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2494
ที่จังหวัดสิงห์บุรี สำเร็จปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษา จากมหาวิทยาลัยมหิดล
เมื่อปีการศึกษา 2518 ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำภาควิชาสุขศึกษา วิทยาลัยครูเพชรบุรี
วิทยาลัยการณในพระบรมราชูปถัมภ์

ศูนย์วิทยพัรพยาบาล
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย